

Jan Gaasenbeek

BESCHAAFDE ONRUST.

Want van echtbrekers is het land vol; want ten gevolge van de vloek heeft het land een treurig aanzien, zijn de dreven der steppen verdroogd; ja, wat zij najagen, is het kwade en waar zij kracht in zoeken, onrecht.

Jeremia 23:10

en heeft de dochter van een vreemde god getrouwd.

Maleachi 2:11.

I

Tiur duwde enige takken voor de enige ruit van zijn huisje opzij, de wind was er de afgelopen nacht onder geslagen, het tikken van de takken tegen de ruit had hem wakker gehouden, het had hem zo geïrriteerd dat hij vastbesloten was de volgende morgen zonder dralen de takken met vaste hand te verwijderen, hij wilde door de ruit naar de vlakte kunnen kijken die zich voor hem ontrolde, dat deed hij graag, hij behoefde dan niet aan zijn taak te denken, hij wilde dat wel graag maar dan wel als hij er aan toe was en vroeg zich nog steeds af hoe hij aan die taak was gekomen, het meest stond hem nog nabij dat de taak hem in de nachtelijke uren tijdens een droom was verschenen, in de loop van de tijd begon hij steeds meer aan die taak te twifelen temeer daar hij zich regelmatig probeerde voor te stellen waaruit die taak dan eigenlijk wel bestond, hij herinnerde zich vaag dat vroeger die taak hem op een of andere manier duidelijk voor de geest stond, in de loop der tijden was dat echter afgezwakt, Tiur wist zich niet anders meer te herinneren dat hij zich onder de mensen diende te begeven.

Hij rommelde nog wat aan de takken, hij had ze voorzichtig aan elkaar vastgeknoopt, bij nader inzien kon hij het toch niet over zijn hart verkrijgen de hinderlijke takken te verwijderen net zo min als wanneer hij enige tijd in de stad vertoefde het bestond stoer en strak voor zich uit te kijken, altijd dwaalden zijn ogen af daar waar ze bescheiden voor zich uit kijkend hun doel in het oog moesten vatten. Zijn huisje stond afgelegen, slechts weinigen wisten het smalle toegangspadje te vinden, Tiur wandelde wel eens het padje af, op een bepaald punt zag hij in de verte figuren voortgaan, goed beschouwd waren het niet meer dan vage gestalten zoals de zon onduidelijke figuren op de muren wist te weerkaatsen die zich met moeite konden voortbewegen en soms leek het of dat ze ze zich amper staande wisten te houden.

'Dat heb je ervan,' mompelde Tiur dan voor zich heen,

'zoveel vrijheid, dat kunnen de meesten van ons niet aan, zeker niet in de wetenschap dat alle rituelen zijn afgeschaft en dat er slechts vrijheid voor in de plaats is gekomen en dan proberen ze niet eens om raad te vragen hoe je je in dergelijke omstandigheden moet gedragen.'

'Als mensen toch eens wisten, hoe nauwkeurig ze te werk zouden moeten gaan om vrijheid in te kaderen voor zichzelf, maar ook en vooral de vrijheid van de ander te ontzien,' hoofdschuddend en vervuld van een dergelijke zwartgallige gedachte wendde Tiur zijn blik weer af in de richting van zijn huisje en dan vroeg hij zich vaak af of hij de vrijheid in en rond zijn huisje wel goed gebruikte, kwam er altijd niet een moment dat je jezelf schuld bewust iets voor de voeten wierp, tenslotte smaakte vrijheid naar meer en keek je op den duur niet meer zo nauw.

Het was Tiur opgevallen, dat de laatste tijd steeds grotere groepen reizigers zich voorbij het punt bewogen waar vandaan hij in de verte placht te kijken, het waren zulke grote groepen dat de aandacht van Tiur werd getrokken door de grote wolken stof die de voorbij trekkende groepen opwierpen.

Daar moest iets aan de hand zijn, zijn zorgen waren de laatste dagen toegenomen, hij nam zich stellig voor binnenkort de stad te bezoeken, ongetwijfeld zou men hem op de hoogte kunnen brengen waarom er laatstelijk zoveel reizigers voorbij waren getrokken.

Tiur gaapte, vandaag dacht hij er niet aan zich in de richting van de stad te begeven, dat kon later ook wel, vandaag voelde hij de behoefte zich terug te trekken in de schaduwen van zijn huis, verversingen en een boekrol lagen binnen handbereik.

Het ontbrak hem aan daadkracht, dat wist hij ook wel, daar hoefde hij niet lang over na te denken, hij stelde zichzelf altijd gerust met de gedachte dat hij op elk gewenst moment, in dit geval de stad bezoeken, kon gaan, maar vaak kwam het er niet van en maakte hij zichzelf wijs dat hij er niets aan kon doen.

In de stad was zoiets veel vervelender, immers je spoorde iemand aan iets voor je te doen en als enig antwoord kreeg

je een lange woordenbrij te verwerken, die deden alsof ze iets voor je zouden doen en uiteindelijk zouden ze je vragen wat je er zelf aan had gedaan, je het gevoel gevend alsof je vraag, sterker nog, je persoon er niet toe deed, alsof je belangen te gering waren om in ogenschouw genomen te worden.

Tiur zuchtte diep terwijl hij zijn benen zover mogelijk probeerde te strekken, hij tastte naar zijn gevulde drinkbeker en sloeg aan het mijmeren over de groepen personen die in het voorbijgaan grote wolken stof opwierpen, Tiur benijdde die mensen, ze gaven hem de indruk dat ze de vrijheid hadden genomen verder te trekken, hij keek een ogenblik verzaligd om zich heen bij deze gedachte, het volgende ogenblik beseffend, dat deze vrijheid waarschijnlijk noodgedwongen zo werd ingevuld, ze was tot een noodzakelijkheid geworden, de meeste gezichten zouden getekend onder de blakerende zon het hoofd buigen.

Gedachteloos gleed Tiur van zijn ligbank af, het feit dat hij de vrijheid had om dingen te doen wanneer en waar hij maar wilde benauwde hem plotseling en in een opwelling liep hij naar de takken die hem de afgelopen nacht zo hadden gehinderd en bond ze zonder omhaal aan elkaar, de gelegde knoop had alweer losgelaten, zodat een volgende windvlaag hem niet langer zou storen wanneer de takken door de kracht van de wind heen en weer zouden worden geschud.

Lusteloos plaatste Tiur zijn handen diep in zijn zakken en bekeek met een ironisch lachje het werk van zijn handen en herinnerde zich zonder enig enthousiasme de verhalen van de ouden die met overgave in hun wijngaard hadden gewerkt en na afloop van een lange hete dag zelfvoldaan het werk hunner handen aanschouwden.

Sip voor zich uitkijkend erkende Tiur bij zichzelf het volledig ontbreken van een dergelijk gevoel, daar waar ze vroeger, het leek hem meer dan waarschijnlijk, met glinsterende ogen hun dorpsgenoten op de hoogte hadden gebracht van de vorderingen in de wijngaard.

Tiur bukte zich en bond zijn sandalen wat steviger onder

zijn voeten, hij zuchtte, hiervoor had zijn moeder hem gewaarschuwd en wel dat hij verstoken zou blijven voor altijd van dat gevoel indien hij niet van zins was aan te pakken en voort te gaan op de ingeslagen weg.

'Je moet doorzetten,' had zijn moeder hem meermalen voorgehouden en hij herinnerde zich hoe hij deze woorden had verafschuwd, zeker wanneer zijn moeder niet moede werd te herhalen, dat dit de enige manier was om wat te bereiken in het leven en niet te teren op eenmaal makkelijk verworven eigendommen.

Mat liet hij zich met een plof weer op zijn rustbank vallen, hij ervoer zijn gedachten op dit moment als een kwelling, haastig greep hij naar de dichtstbijzijnde verversing alsof deze hem van zijn hinderlijke gedachte kon bevrijden en het ergste van dit alles, terwijl een lichte gasvorming aan zijn lippen ontsnapte, dat hij nu meerdere pijnlijke momenten beleefde.

Dat viel hem misschien te verwijten, dergelijke gedachten kwamen het meest opzetten wanneer hij zich stierlijk lag te vervelen en vooral wanneer hij voor zichzelf allerlei uitvluchten verzong om niet het noodzakelijke werk in en rondom zijn huis te verrichten.

Er kwamen dan zoveel herinneringen bovendrijven, vervelende en vaak benauwende gebeurtenissen die je pijn hadden gedaan, die je hadden gekwetst, zelfs vernederd en na lange tijd, dat vond je tenminste zelf, je beschadigd hadden achtergelaten.

'Je moet doorzetten,' had zijn moeder hem op dergelijke momenten toegebeten, 'en trouwens,' voegde zijn moeder er dan aan toe, 'wat maakt het uit, inderdaad woorden doen er toe, maar je kunt je er niets van aantrekken, je zit er toch niet mee.!'

Zuchtend greep Tiur nogmaals naar zijn drinkbeker, natuurlijk kon hij besluiten er niet mee te zitten en al relativerend de vernederende woorden laten verwaaien zoals stof verwoei op het droge land.

Tiur sloeg zijn benen over elkaar en bedacht, dat relativeren nou net het meest beroerde was wat je kon bedenken immers door welke gebeurtenis dan ook, het kwam telkens

weer aan de oppervlakte als een pijnlijke wond die maar niet wilde dichten, maar voor het moment en dat moest hij wel bekennen, terwijl hij zijn benen opnieuw zo ver mogelijk probeerde te strekken, was relativeren wel de beste oplossing.

Een onverschillige gedachte gevolgd door een schouderophalen en vooral de aandacht richten op iets anders...

'Ik dacht, dat je met jezelf had afgesproken je binnenkort eens onder de mensen in de stad te begeven,' zijn vriend Bildad was ongemerkt vanuit de schaduwen tevoorschijn gekomen en trok oudergewoonte zijn vaste stoel naderbij, ondertussen misprijzend starend naar de uitgestrekte gestalte van zijn vriend die zelfs bij zijn nadering geen poging deed zijn lethargie te verhullen.

Klagend verhief Tiur zich enigszins van zijn zetel, het weer moest het ontgelden, zijn huis moest nog opgeruimd, de tuin moest nodig bijgewerkt en de waterput dreigde droog te vallen.

'Wil je niet wat drinken,' besloot hij amechtig hijgend nadat hij zijn sermoen had beëindigd.

'Dat is goed,' knikte Bildad, 'het uitreiken van een drinkbeker gaat je op het moment nog het beste af.'

Misprijzend keek Tiur om zich heen, probeerde nog wat makkelijker te gaan zitten, maakte wat droge slikkende bewegingen; 'gun me wat sympathie, vandaag heb ik het nodig,' en hoofdschuddend wierp hij de restanten van zijn drinkbeker onverschillig richting zijn tuin.

'Die tuin van jou wordt op deze manier niets wijzer,' kuchte Bildad vanachter zijn hand, 'mijn vrouw laat zich groeten,' hernam hij terwijl hij van de gelegenheid gebruik maakte zijn vriend onderzoekend aan te kijken, die zoals wel vaker wanneer de vrouw van Bildad ter sprake kwam zijn blikken verstoord langs de horizon liet glijden alsof hij daar zijn ontstemming op kon botvieren.

'Ze kookt werkelijk fantastisch,' weerklonk de stem van Bildad helder, ongetwijfeld zag hij voor zijn geestesoog zijn favoriete maaltijd verschijnen.

Ondertussen bewoog Tiur onrustig zijn benen op en neer, de

vrouw van Bildad was afkomstig van een van de buurvolken van zijn land, eigenlijk een vreemde en momenteel stonden ze niet op goede voet met dit volk. Bildad zag de besluiteloosheid over het gezicht van Tiur glijden zoals de schaduw van een grote vogel een ogenblik je gelaat beroerde.

Bildad kende het standpunt van zijn vriend en wist dat hij dit graag te berde zou willen brengen, hun vriendschap verhinderde dat, maar hoelang zou hun vriendschap nog op de proef worden gesteld immers en daar had Tiur al voorzichtig over gesproken, hij moest uit hoofde van zijn vroegere priesterschap hierover de bevolking in de stad rekenschap vragen.

Tiur had op dat moment duidelijk beseft, dat dit de taak was waarover hij destijds nachtelijke visioenen had gekregen en ook hoe hij had geprobeerd deze taak zover mogelijk van zich af te duwen alsof hij de aanwezigheid van de taak zou kunnen negeren.

'De oude teksten die onlangs in de tempel zijn voorgelezen hebben heel wat beroering teweeg gebracht,' langzaam liet Bildad de woorden over zijn lippen vloeien en keek nadrukkelijk in de richting van zijn vriend, nieuwsgierig hoe hij vandaag zou reageren, meestal deed Tiur de grootste moeite het onderwerp uit de weg te gaan, zo iets kon echter niet blijvend op de lange baan worden geschoven, zelfs voor iemand met het karakter van Tiur was dat volkomen duidelijk.

'Ik ben het met je eens, het was beangstigend deze teksten na zo lange tijd weer te horen, het volk was in beroering gebracht,' sprak Tiur langzaam voor zich uit, het was duidelijk dat hij nog wat meer wilde zeggen en eigenlijk moest hij hierover nog meer zeggen, zijn gemakzuchtige aard stond hem in de weg ofschoon hij ook wel bevroedde dat hij zich moest vermennen, zo kon het niet langer doorgaan.

'Wil je nu echt niet zeggen hoe je dat visioen hebt gekregen en hoe dat visioen eruit zag, ik bedoel ik weet dat je dat hebt gehad, dus ik vind dat je het gerust kunt zeggen. Ik ben toch je vriend,' Bildad probeerde zo beheerst

mogelijk te spreken en met een diep stemgeluid probeerde hij een vertrouwelijke intonatie te bewerkstelligen. Tiur bewoog zich onrustig, het feit dat zijn vriend dit verzoek tot hem richtte, daar kreeg hij het warm noch koud van, maar het feit dat hij zich weer moest trachten te herinneren wanneer en waar hij dat visioen had gekregen en belangrijker nog, hoe had dat visioen eruit gezien, hij wilde het niet weten, hij had het zover weggedrukt dat er slechts een vage herinnering was overgebleven om in de verre toekomst naar de stad te gaan, net zoals hij regelmatig zonder iets speciaals op weg ging naar de stad.

'Ik weet niet of, ik moet ervoor naar de stad,' sprak hij onsamenvattend ondertussen proberen zijn ligstoel wat verder in de schaduw te plaatsen.

'Jawel, dat snap ik, maar waarom,' sprak Bildad indringend en sleepte op zijn beurt zijn stoel wat verder de schaduw in. 'Ja, nou ja, ik moet gewoon een keer naar de stad, dat is alles,' kreunend sprak Tiur de laatste woorden uit, hij wierp zich met afgewend gelaat tegen de rugleuning van zijn ligbank.

'Je moet speciaal een keer naar de stad, waarom zeg je dat niet gewoon?' sprak Bildad op bitse toon en draaide zijn stoel nog wat verder bij.

'Schei toch uit met dat gedraai met die stoel,' knauwde Tiur, blij dat hij zijn aandacht wat kon verleggen, eigenlijk wilde hij zo spoedig mogelijk loskomen van het gevoelige onderwerp.

'Waarom ontwijk je me, vertel me toch, hoe zag het visioen eruit?', zwaar ademend stootte Bildad de woorden over zijn lippen, hij voelde hoe zijn aanhouden weerstand opriep bij zijn vriend.

Het was duidelijk, Tiur wilde Bildad niet voor zijn hoofd stoten, dat vanwege zijn vrouw die een vreemdelinge was, maar en dat verzweg hij angstvallig voor zijn vriend, hij bewonderde haar schoonheid en haar elegantie, in gezelschap kon hij amper zijn ogen van haar afhouden.

'Zifra, je vrouw, ze kookt goed, is het niet,?' Nasaal klonk het geluid van zijn stem alsof de aanwezigheid van Zifra hem volkomen onverschillig liet, maar nu slechts diende

om van onderwerp te veranderen tenslotte wist hij heel goed hoezeer Bildad aan zijn vrouw was gehecht 'Ja, ze kookt heel goed,' kortaf klonk de stem van Bildad vol van ingehouden woede, dat zijn vraag zomaar ter zijde werd geschoven ondanks zijn beroep op de vertrouwelijkheid die er tussen hen zou heersen.

'Waarom ontwijk je mijn vraag, het is toch niets bijzonders om aan mij je visioen te verhalen, visioenen komen regelmatig voor en je weet net zo goed als ik dat mensen er vaak mee te koop lopen,' sprak Bildad geduldig terwijl hij in een vlot gebaar zijn benen onder zich kruiste.

'Ja, dat weet ik en dat snap ik, ze voelen zich uitverkoren en dat is bijzonder,' sprak Tiur en haalde onverschillig zijn schouders op en vervolgde, dat hij niets voelde voor een zekere uitverkiezing.

'Het brengt werk met zich mee', sprak Bildad schamper en wiegde met zijn bovenlijf.

Tiur zweeg beschaamd en trachtte zo onaangedaan mogelijk in de verte te turen.

'Ik vind nog steeds, dat je me het visioen niet kunt onthouden, ik ben niet nieuwsgierig, maar je weet, de meeste mensen en daar behoor ik ook toe zijn gedurig op zoek naar inzichten en dat weet je ook wel en een dergelijk visioen zou wat meer verklaren, waarover dat weet ik nog niet, daarom lijkt het me des te belangrijker, nu wat zeg je?' Tiur knikte met enige gelatenheid, hij moest erkennen, dat ondanks zijn gemakzuchtige karakter hij bij dergelijke verhalen ook altijd de oren spitste, tenslotte viel er zonder veel te hoeven doen wat te beleven.

Nogmaals wiegde Bildad met zijn bovenlijf langzaam heen en weer als probeerde hij zijn nieuwsgierigheid naar het visioen van Tiur niet te laten blijken, wanneer hij al te verlangend was om te horen hoe het visioen aan Tiur zich had geopenbaard, schoorvoetend zou het worden gememoreerd en zover kende hij zijn vriend wel, dan liep hij de kans dat de clou achterwege zou blijven en het verhaal over het visioen zou eindigen in een onverstaanbaar onsamenhangend gemompel.

Bildad probeerde zijn rug te rechten, hij pretendeerde alsof

het visioen hem niet langer interesseerde en staarde bewegingloos in de verte, slechts zijn knipperende ogen verrieden enige spanning wachtend op het moment, dat zijn vriend het zwijgen zou doorbreken en geënthousiasmeerd zou gaan vertellen over het gewraakte visioen.

Die schuifelde nog steeds wat met zijn voeten en probeerde de losgeraakte sandalen wat steviger om zijn voeten te bevestigen waarbij hij meermalen zijn mond opende en telkens snel weer sloot alsof hij bang was zijn geheim te spoedig te onthullen.

Tiur bewoog zich steeds onrustiger en sprak langzaam en duidelijk, dat hij midden op de dag zijn visioen had ontvangen en dat hij zich er eigenlijk niet veel van wist te herinneren, het was een heldere dag en opeens waren donkere wolken voor de zon geschoven en die hadden de aarde in het donker gehuld zoals een man zich in het donker hulde wanneer hij werd verzocht een uitvaart bij te wonen, een stem had geklonken en terwijl Tiur langzaam het hoofd boog merkte hij op dat hij onzeker was wat de stem precies tot hem had gesproken, wel dat er een luide donderende stem uit de hemel had geklonken.

'Die spoorde je zeker aan,' kwam Bildad schor, zijn stem brak terwijl hij een aanmoediging over zijn lippen wilde laten rollen.

'Dat weet ik niet, ik ben niet meer zeker wat er werd gezegd, zo was ik onder de indruk van die indringende stem die het merg in mijn botten deed schudden, alleen het laatste,' en hierbij zuchtte Tiur diep.

'Ga, 'riep de stem, 'dus later dacht ik waarheen moest ik anders gaan dan naar de stad, maar nu ben ik hier.'

Hij zuchtte nogmaals diep en ging wat verzitten terwijl zijn rechterhand naar zijn drinkbeker tastte.

'En waarom denk je dat je naar de stad moet gaan en wat denk je te moeten doen in de stad, je moet toch een bepaald doel hebben anders ga je zo maar om een moment onder de mensen te zijn.'

Tiur snoof luidruchtig zijn neus, met de rug van zijn hand wreef hij een ogenblik krachtig over zijn neus, het gaf hem de gelegenheid om over zijn antwoord na te denken.

'Weet je, Bildad, 'vervolgde hij aarzelend, 'ik weet niet eens waarom ik moet gaan en soms denk ik dat ik het me heb verbeeld en dat ik iets anders heb gehoord en, ik kan het je wel vertellen, het bezwaart me nog het meest om te bedenken dat ik mijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen.'

'Hoe ziet die verantwoordelijkheid er dan volgens jou uit en waarom denk je dat je bent aangesproken op je verantwoordelijkheid,' de stem van Bildad had opnieuw een bitse klank gekregen, voor zover hij zijn vriend kende was het hem altijd voor de wind gegaan zonder ergens iets van verantwoording te hoeven afleggen en nu opeens zou hij last krijgen van het gevoel van verantwoordelijkheid zoals iemand opeens last kreeg van stekende muggenbulten.

'Ik weet dat je het raar vind en misschien vind je het zelfs vervelend, maar ik vind dat ik een bepaalde verantwoordelijkheid heb en hoe die eruit ziet, weet ik niet, het is bij mij wakker geworden toen de oude teksten werden voorgelezen in de tempel.' Tiur beëindigde kuchend zijn betoog, duidelijk een teken dat hij zijn emoties moeilijk in bedwang kon houden en van de weeromstuit stootte hij het tafeltje met verversingen omver.

'Kijk toch uit wat je doet,' snauwde Bildad geschrokken, hij besefte onmiddellijk dat zijn schrik niet het omver vallende tafeltje gold, wat hij nog bijtijds kon opvangen, hij dacht aan de consequenties van de tekst waarop Tiur doelde, zijn vrouw was een vreemdelinge binnen de poorten van hun stad. Zwaar ademend stelde Bildad bij zichzelf vast hoeveel vreemde vrouwen er bij de laatste wintercampagne wel niet naar hun stad waren gekomen.

'Jij bent mijn vriend,' sprak Tiur met afgewend gelaat en strekte zijn bevende hand naar de stenen kruik, hij vermeed het angstvallig zijn vriend aan te kijken terwijl hij zijn drinkbeker vulde.

Hoofdschuddend bekeek Bildad de bewegingen van zijn vriend en sprak bepaald nors voor zich uit kijkend;

'verantwoordelijkheid is een goed ding, meestal spreken we er niet over en indien we er zo nadrukkelijk over spreken, dan mankeert er wel wat aan die verantwoordelijkheid, in

het ergste geval wordt het onheilspellend.'

Bildad besloot zijn sermoen met een handgebaar, hij veegde ostentatief zijn lippen schoon alsof hij zojuist een vies smakend drankje had geproefd.

'Misschien heb je gelijk, wordt vooral niet boos, ik weet ook niet hoe ik me anders moet uitdrukken, verantwoordelijkheid nemen is niet mijn sterkte kant, dat weet je, maar dat visioen heeft iets bij me teweeg gebracht en ik noem het gemakshalve maar verantwoordelijkheid.' Bildad gromde en sprak; 'je komt tenminste in beweging en dat is al heel wat.'

'Je moet me niet zo zwaar vallen, je weet toch wat voor een opvoeding ik heb gehad, ik hoefde nooit iets te doen,' klaaglijk rolden de woorden van Tiur over zijn lippen als een traag stromend watertje, dat slechts in kleine golfjes de duiker wist te passeren..

'Dat hoef je me niet te vertellen,' gromde Bildad opnieuw, 'je traagheid is bijna spreekwoordelijk als een hagedis die zich in de vroege morgenstond komt opwarmen.'

'Die wordt tenminste nog snel,' grijnslachte hij terwijl hij een brokkelig, bruin gebit toonde.

Tiur maakte een gebaar van berusting, een bel speeksel knapte tegen zijn gehemelte, zijn mond opende zich geluidloos.

'Je wilt me toch niet vertellen, dat je opeens actief gaat worden nu je het woord verantwoordelijkheid hebt ontdekt,' grinnikend sloeg Bildad zijn vriend gade, die duidelijk met zijn figuur geen raad wist, van de weeromstuit vulde hij de volle drinkbeker van Bildad.

'Maak me toch niet zo zenuwachtig,' hakkelde Tiur haastig een doek grijpend om de verspilde wijn te verwijderen, 'ik beloof je dat we zo spoedig mogelijk naar de stad zullen gaan,' vervolgde hij met een vreemde schittering in zijn ogen.

'Waarom ben je opeens zo zenuwachtig,' gedecideerd strekte Bildad zijn benen, zoals altijd wilde hij er wel op uit, hij had geen behoefte aan stilzitten, 'ik weet het wel,' vervolgde hij met een lachje, 'je bent altijd bang om oogcontact te maken, je probeert altijd stoer voor je uit te

kijken, maar hoe langer dat duurt, hoe nerveuzer en ongemakkelijker je word.'

'Het heeft niets met mijn visioen te maken,' antwoordde Tiur kortaf, hij wilde niet laten blijken dat hij getroffen was door de directheid van zijn vriend, zoals wel vaker wilde hij hem wel van repliek dienen ook al zou het dan noodzakelijk zijn de werkelijkheid wat anders voor te stellen.

'Je hoeft het niet met me eens te zijn, het was maar een losse opmerking, waarschijnlijk heeft het te maken met je priesterschap, waarvan ik vermoed dat je er niet altijd met hart en ziel aan was toegewijd,' gaapte Bildad verveeld na deze lange uitlating, eigenlijk maakte het ook niet uit hoe je erbij liep, wel dacht hij te hebben opgemerkt, dat zijn vriend zich niet altijd comfortabel voelde bij de uitvoering van zijn taak.

'Ik heb je misschien nooit zo duidelijk verteld wat ik voelde tijdens mijn priesterlijke optreden in de tempel,' verlegen kuchte Tiur vanachter zijn hand, hij voelde op een of andere manier hoe gênant het was hierover te moeten vertellen tenslotte werd er een zekere uitstraling van je verwacht.

'Ik voelde me meestal wel gewichtig,' haperend sprak Tiur alsof hij zich hierover niet wilde uiten, maar zoals zo vaak, als je iets niet wilde des te sterker werd het om er toch iets over te zeggen, onbedwingbaar vormen zich dan de woorden die zich langs je lippen lieten glijden als onbedoeld speeksel dat zich plotseling rond je mondhoeken ophoopte.

Tiur schraapte nadenkend met zijn voeten over het zand, kleine stofwolkjes vormden zich, hij kuchte; 'later voelde ik me steeds minder gewichtig worden, ik besepte dat ik slechts rituelen uitvoerde waarvan de woorden ontbraken, het geloof in de rituelen verdween steeds meer naar de achtergrond.'

'Maar je vindt Zifra wel aardig,' sprak Bildad plotseling, quasi onverschillig op een vers geplukte grashalm kauwend.

Tiur knikte en keek beschaamd voor zich uit, hij wreef snel over zijn neus; 'vrouwen vinden me lang niet altijd aardig, maar in deze functie vinden ze me toch wel interessant.'

Tiur ging even verzitten en krabde zich nadenkend op het achterhoofd.

'En toch heb je geen vrouw getrouwd,' hernam Bildad, een ogenblik bliksemde zijn ogen in de richting van Tiur.

'Je weet, dat je op jouw leeftijd al getrouwd had moeten zijn, is er dan met mij nooit over gesproken in de familie?'

Tiur knikte stuurs, het liefst wilde hij hieraan niet worden herinnerd, 'jawel er waren verscheidene bijeenkomsten georganiseerd, maar telkens op het laatste moment gebeurde er iets, weet je, ik heb het eigenlijk nooit erg gevonden, op een of andere manier voelde ik me er niet klaar voor en ik moet erbij zeggen, dat ik totaal verkeerde voorstellingen had over een huwelijk.'

Vragend keek Bildad in zijn richting.

'Daar vertel ik je de volgende keer wel iets meer over, feit is en dat is veel belangrijker, dat ik altijd heb geloofd in mijn functie als priester, ik gaf zojuist al aan, dat ik me er niet meer volledig in kon vinden, ik hield van teksten, maar daar bleef het ook bij.'

'Maar waarom ben je dan zo onder de indruk gekomen, net als je mede stadgenoten over die oude teksten?'

Al gorgelend liet Bildad een gedeelte van de inhoud van zijn drinkbeker over de rand klokken, in deze warmte was elke beweging van de wijn een weldaad voor het gehemelte.

Tiur zuchtte, zijn hoofd was tussen zijn handen gezakt, 'je moet steeds bedenken, dat ik van teksten hou, maar vaak dringt de inhoud van de tekst niet goed tot me door, ik vergenoeg me steeds met de letters die zich voor mijn ogen tot een waar panorama ontrollen, de inhoud doet niet ter zake, maar hier voel ik toch verbondenheid.'

'Waarom dan,' vroeg Bildad terwijl zijn kleding onder de bewegingen van zijn lichaam ruiste.

'De reactie van de stadbewoners bij het horen van deze teksten riep mijn verbondenheid met hen op, je moet maar zo zien, ik ben hun jarenlang voorgegaan in de rituelen, dat scheidt een band en op een dergelijk moment voel je dat,' vervolgde Tiur haast ademloos, hij besefte ook wel op dit moment in het bijzijn van zijn vriend dat dit een gevaarlijke

uitspraak was, echter hij vertrouwde zijn vriend. Bildad schudde nadenkend het hoofd, 'mij kun je dit wel vertellen,' sprak hij monkelend,' maar als bekend wordt dat je de teksten niet waardeert om hun inhoud,' hij schudde nogmaals met bedenkelijke blikken in zijn ogen het hoofd. Tiur voelde zich ongemakkelijk worden, straks zou hij er nog op worden aangesproken, dat de wet geen vreemde vrouwen dulde in hun gemeenschap en zonder dat hij dit expliciet had uitgesproken, de vraagstellingen en de opmerkingen van zijn vriend waren veelbetekenend. 'Het is nog te warm om naar de stad te gaan' flapte Tiur er plotseling uit in een poging zichzelf tot rust te manen, iemand zou zich in de stad toch uitspreken over vreemde vrouwen, hij zag het al voor zich, mensen zouden zich abrupt omdraaien en hem doordringend aankijken en dan zou hij zeker niet weten welke kant hij moest opkijken. 'Je gemakzucht zal je nog eens parten spelen,' gromde Bildad terwijl een misnoegde trek over zijn gezicht gleed, hij wilde zijn vriend op dit moment niet te zwaar vallen, er kwam nog tijd om hem rekenschap te vragen. En tenslotte, hoe konden priesters oordelen over het feit, dat hij en veel anderen hadden moeten besluiten hun vrouwen te zoeken aan de andere kant van de rivier, het was alleszins begrijpelijk geweest gezien de tragische omstandigheden, hij rilde nog bij de gedachte daaraan, die hen hadden genoopt om deze stap te nemen, de vreemde vrouwen waren in ieder geval in de meeste gevallen geen schoonheden geweest. 'In nood zal er altijd uitkomst worden gezonden,' zacht fluisterend verlieten de woorden de lippen van Tiur, die overtuiging had hij, ondanks zijn afkeer van de oude teksten, altijd gehad, tenslotte en daarvan was hij ook overtuigd was alles vergoddelijkt, dus ook dit, dus ondanks alles hadden ze vertrouwen moeten hebben. 'Dit soort teksten, nah, als je daarvan onder de indruk raakt,' schamper sprak Bildad onderwijl een afkeurende blik werpend op zijn vriend, 'dit zet aan tot lethargie, afwachten totdat er wat gaat gebeuren, vertrouw op het nemen van je eigen verantwoordelijkheid.'

'Misschien bedoelde ik dat ook wel te zeggen,' haastte Tiur zich en schoof gedachteloos met de voorwerpen op de tafel als wilde hij zijn gedachten verzetten.

II

'Dag mannen,' weerklonk opeens een vrouwenstem, een bliksemschicht had niet sneller kunnen inslaan, in één beweging draaiden de beide vrienden hun hoofd in de richting van het geluid.

'Ik hoop, dat ik jullie niet stoort,' hernam de vrouw met een aangename glimlach, 'ik ben verdwaald tenminste ik denk dat ik het verkeerde pad heb genomen en nu, als jullie het niet vervelend vinden, zou ik graag wat te drinken willen krijgen, mijn keel is bepaaldelijk uitgedroogd.'

De vrienden zagen een goed geklede vrouw, iets te goed gekleed vond Tiur bij nader inzien, haar houding was niet bepaald onderdanig te noemen, haar sluier viel opvallend ver open en toonde welgevormde lippen, die meer kwaliteiten verrieden dan slechts het uitspreken van een welluidende woordenstroom.

'Ze oogt beschaafd,' vond Tiur terwijl hij zich aarzelend had opgericht, hij wist even niet goed raad met zijn houding, de vreemdelinge was gast maar kon hij haar iets anders aanbieden dan water.

'Vrouw, vanwaar komt ge,' sprak hij vormelijk in de hoop snel deze gedachte te kunnen beantwoorden, onwillekeurig liet hij zijn ogen langs haar gestalte glijden en ondanks het ruim zittende gewaad kreeg hij toch het gevoel van aanwezige rondingen.

'Ik kom uit de stad,' sprak ze klaterend, 'dat is te zeggen, ik woon daar wel maar ik ben op weg naar de overkant, daar woont mijn zuster, ze is ziek en ik wil bij haar op bezoek gaan.'

'Ze heeft het verkeerde pad genomen,' mompelde Tiur voor zich heen en beduidde de vrouw met een kort handgebaar te gaan zitten en haastte zich tegelijkertijd naar binnen om zijn gast een verfrissende dronk te bereiden, hoofdschuddend mompelde hij, dat de vrouw uit de stad was gekomen.

'Dus je familie woont nog aan de overkant,' sprak Bildad, zijn gezicht drukte oprechte belangstelling uit, waarschijnlijk zou ze zijn vrouw, Zifra, in ieder geval van

gezicht kennen.

'Alleen mijn zuster woont daar nog, mijn ouders zijn reeds overleden, kort na elkaar,' sprak ze met een open oogopslag.

'Waarom hebben haar ogen zo'n guitige uitstraling, het is net alsof ze in een speelse bui verkeert, dat zou je toch niet moeten verwachten, veeleer dat ze met terneer geslagen ogen een afwachtende houding zou aannemen totdat haar verversing was gepresenteerd.' Bildad bestudeerde aandachtig haar aansprekende gezicht en was zich pijnlijk bewust van zijn eigen starende blikken, daar waar hij gewoonlijk in de aanwezigheid van vrouwen een afstandelijke houding placht aan te nemen.

Bildad probeerde druk doend zichzelf een houding te geven, in snel tempo verplaatste hij voorwerpen op de tafel hetgeen met verwondering werd gadeslagen door de vrouw, die schrijlings op de aangeboden zitplaats had plaats genomen.

'Ben je thuis ook zo druk met het huishouden,' sprankelend weerklonk haar stem binnen de bescheiden ruimte, het geklater van haar woorden kon slechts worden overtroffen door een in de vroege lente ontspringende bergbeek.

'Vrouw, beheers je, hoe kan ik nu druk zijn met huishouden, is dat soms mijn taak,' sprak Bildad gramstorig terwijl hij verontwaardigd zich afwendde en tegelijkertijd een waarschuwende blik wierp in de richting van zijn vriend alsof hij wilde zeggen; 'wanneer grijp je in, waar wacht je nog op.'

Een priester had toch de bevoegdheid om zich dwingend uit te spreken over taken, eigenlijk was dat een gewoonte immers bij bijeenkomsten was die ondertoon op een of andere manier toch altijd voelbaar.

'Jullie komen zeker niet zo vaak in de stad,' hernam de vrouw niet in het minst geraakt door de terechtwijzende woorden van Bildad en vervolgde breed glimlachend; 'ik heet Machan en zou graag willen dat jullie mij naar de stad begeleiden, jullie hoeven je niet voor te stellen, jullie namen zijn mij onderweg ingefluisterd.'

'Wat staat ons dan te gebeuren in de stad,' vroeg Tiur met opgetrokken wenkbrauwen, hij voelde zich enigszins

verontrust door haar woorden, het leek erop dat hij werd aangesproken, maar hoe en waarover zou hij worden aangesproken, dat was immers totaal ondenkbaar, hij vervolgde met vlakke stem; 'en waarom zouden we jou naar de stad moeten begeleiden, je bent al op eigen gelegenheid hier naar toe gekomen.'

'Zeker,' antwoordde Machan monter, 'ik ben goed in staat alleen te reizen, maar misschien is het in de stad wat onrustig, je weet het maar nooit,' schalks keek ze in de richting van de beide mannen, die een ogenblik lang geen raad wisten met hun houding, Machan was een vreemdelinge, zoveel was wel duidelijk maar dat kon toch zeker niet de reden van haar vrijpostigheid zijn, veeleer zou je dan een onderdanige houding verwachten.

'Je was toch op weg naar je zieke zuster, Machan, vanwaar moeten we nu terugkeren naar de stad,' vragend met nog steeds een wantrouwige blik in zijn ogen bestudeerde Bildad haar gezicht.

Machan hield haar blik gericht op de beide mannen alsof ze hen van iets wilde doordringen.

'Ik kan altijd nog naar mijn zuster Chnami, ze is niet ernstig ziek, weet je en nu ik toch toevallig verkeerd ben gelopen is het misschien verstandig samen met jullie op te gaan naar de stad.'

In een plotselinge opwelling sloeg ze haar sluier snel over haar gezicht zodat slechts de ogen nog zichtbaar waren als wilde ze niet langer onderworpen zijn aan de blikken van beide mannen die haar gemoedstoestand aan haar gelaatstrekken zouden kunnen aflezen.

Tiur wilde haar terechtwijzen, haar zieke zuster was toch zeker belangrijker dan een bezoek aan de stad, dat kon gerust worden uitgesteld tenslotte was het zaak zieken en noodduftigen bij te staan, toch aarzelde Tiur om van zijn priesterlijke bevoegdheden gebruik te maken, iets in haar houding weerhield hem daarvan, was het omdat ze een vreemdelinge was, in feite en daar was iedereen het over eens, behoefde je daar geen aandacht aan te schenken, dus kon je een vreemdeling rustig negeren, daar had je geen boodschap aan, maar deze vrouw liet zich eenvoudigweg

niet negeren.

'Als we vertrekken, wil ik naast jullie naar de stad lopen,' dof klonk haar stem vanachter de sluier, dof maar vastberaden terwijl de sluier nog wat steviger rond de hals werd gedrapeerd.

'Dat is onbestaanbaar, je weet dat we zoiets niet kunnen toestaan, je moet je plaats weten,' kalm en rustig sprak Tiur zijn woorden, hij vermeed het in de richting van Machan te kijken als verwachtte hij een reactie te moeten pareren.

'Wat kan jou een vreemdelinge schelen,' klonk het monter vanachter de sluier, 'maar daar gaat het niet om, in de stad is beroering ontstaan vanwege teksten die in de tempel zijn uitgesproken, het zou goed zijn naar de stad te gaan, er zijn vreemdelingen die hierover ook willen horen.'

Tiur en Bildad keken elkaar een ogenblik veelbetekenend aan, Tiur meende even een ironisch glimlachje rond de lippen van Bildad te zien spelen, zijn vrouw was een vreemdelinge, ze kwam van de overkant, je zou hem ervan kunnen verdenken, dat hij heimelijk sympathieën koesterde voor deze vrouw, Machan, ze wilde naar de stad en dat vanwege teksten die op het centrale marktplein zouden zijn voorgelezen.

'Dat konden toch alleen maar profetieën zijn,' bedacht Tiur tandenknarsend en die konden toch slechts voor zijn volk zijn bestemd als onderdeel van het heilsplan, dat sedert de oervaderen voor ons volk was uitgestippeld en zou een vreemdelinge daarvoor belangstelling hebben of was er soms iets anders waar ophef over was ontstaan?

Tiur voelde wel aan, dat het noodzakelijk zou zijn naar de stad te reizen en wel zo spoedig mogelijk, tersluiks keek hij naar zijn vriend die zich naar het scheen reeds vertrekkensklaar maakte, Tiur zuchtte diep, het liefst wilde hij zijn luie vadsige lichaam weer laten neerploffen op de rustbank onder de schaduwen van de olijfboom, de boom waarover laatst was vastgesteld, dat deze niet wederrechtelijk op zijn erf stond, de raad had zulks en dat was volgens hun een bijzondere daad voor het eerst vastgesteld, immers het ging voorbij aan een religieuze interpretatie.

Klaaglijk verhief hij zijn stem, armzwaaiend naar de olijfboom en somde vermoeid, langzaam en lizig sprekend een aantal argumenten op om toch vandaag gedurende de middaghitte vooral niet op pad te hoeven gaan, de stad liep immers niet weg.

'Laat Machan rustig en in vrede vertrekken,' weerklonk zijn klagende stem,' ze is alleen gekomen laat haar dan ook alleen en in vrede vertrekken,' zuchtend beëindigde hij zijn sermoen, een gezwollen been strekte zich uit naar de rustbank.

Intens staarden een paar donkere ogen boven de sluier Tiur aan.

Snel wendde hij zijn blik af, hij genereerde zich voor het feit, dat hij in zijn functie van priester geen vat op Machan kreeg, zijn functie moest er toch borg voor staan, bedacht hij met stijgende ontstemming, dat er gewicht aan zijn woorden werd toegekend.

'We kunnen beter nu gaan voordat het nog warmer wordt,' merkte Bildad op terwijl hij zijn sandalen steviger omgespte, hij had geen zin de argumenten van zijn vriend te ontcrachten, hij was zijn besluiteloosheid en zijn lethargie wel gewend.

'Waarom blijven we niet hier,' hernam Tiur wederom op klaaglijke toon, 'je bent toch mijn vriend.'

'Vrienden dienen elkaar niet te ontzien,' bevelend knipte Bildad met zijn vingers, hij wist dat dit een automatisme bij Tiur teweeg bracht.

Geluidloos liet deze zich van zijn rustbank glijden en slofte naar het stoffige paadje van waaruit Machan tevoorschijn was gekomen.

'Je ziet hoe je vriend is geconditioneerd, dit zegt veel over zijn functie als priester in de gemeenschap,' fluisterde Machan Bildad in het voorbij gaan in het oor.

Misnoegd schudde Bildad het hoofd, ook wat hem betreft stond de positie van de vrouw niet ter discussie, schriftuur uit de tempel behoorde niet tot haar terrein, de praktische uitvoering was in gevallen tot daar aan toe.

Machan was even achter gebleven, maakte een beweging alsof haar voet pijnlijk aanvoelde, vrijpostig leunde ze op

de arm van Bildad die van weeromstuit ook halt had gehouden.

'Het wordt tijd dat jullie beseffen, dat niet langer alle beslissingsbevoegdheid bij mannen moet liggen,' haar stem had een bitse klank gekregen.

'Het is evenzeer onze toekomst,' hernam ze ademloos terwijl ze met een snelle beweging haar sandaal dicht gespte.

Bildad keek naar de licht gebogen gestalte van zijn vriend die op korte afstand voor hen uitliep en voelde zich in de nabijheid van Machan steeds ongemakkelijker worden, niet in de laatste plaats de onfrisse geur die hij dacht te bemerken aan zijn kleding maar vooral het idee, dat deze vrouw weleens opmerkingen konden maken over het werk wat de priesteressen in de tempel uitvoerden.

'Het is zo belangrijk, dat vrouwen ook mee kunnen denken over teksten, teksten die sociale vernieuwingen zouden kunnen inhouden,' sprak Machan met schorre stem, haar ogen schitterden van opwinding terwijl ze al wandelend nog een stapje in de richting van Bildad deed.

Met een opgelucht schrapend lachje knikte Bildad in haar richting, deze vrijpostigheid kon geen kwaad, immers dergelijke opmerkingen kwamen bij tijd en wijle bovendrijven zoals afgestorven waterplanten in een droge zomer konden bovendrijven, hier hoefde je geen zorgen over te maken, na enig heen en weer geroep en geschreeuw zou het zoals gewoonlijk uitdoven totdat een volgende gelegenheid de vlam der opwinding weer zou doen oplaaien, dit alles was slechts een kwestie van de juiste organisatie.

Bij de laatste gedachte grinnikte hij een weinig binnensmonds, zijn zelfvertrouwen was weer toegenomen.

'Mag ik weten wat er valt te lachen,' een heldere stem onderbrak zijn gedachten, weinig tot niets ontsnapte aan haar opmerkingsgave.

'Ik lachte je niet uit,' haastte Bildad zich te verklaren, onmiddellijk nam hij het zichzelf kwalijk, dat hij zijn emoties niet beter in bedwang had gehouden, hij vergat nogal eens, dat hij in het bijzijn van anderen niet altijd kon

laten blijken hoe zijn gemoedstoestand zich ontvouwde. Een blad kon beter gesloten blijven.

'Je bent eerlijk in je reacties,' sprak Machan eenvoudig en schikte nogmaals haar sluier wat vaster, het gaf Bildad de indruk dat het een opzettelijke handeling vormde, volgens hem wilde ze in het geheel niet dat een sluier haar gezicht bedekte.

'Waarom doe je anders zo moeilijk om telkens opnieuw je gezicht te bedekken,' overdacht Bildad die probeerde zijn pas te versnellen om tot Tiur te geraken, Tiur probeerde al stofwolken stampend vast op koers te blijven, van tijd tot tijd zwaaiden zijn armen als molenwieken om hem heen, de vliegen moesten ook op een afstand worden gehouden.

'Waarom blijf je niet rustig naast me lopen, je hoeft toch niet sneller te lopen, Tiur krijg je spoedig genoeg wel te spreken,' opperde Machan met een parelende lach. Schuins hief Bildad het hoofd, verbeelde hij het zich nu of meende hij een kirrend geluid te horen en waarom liep Machan steeds dichterbij hem, ze werd geacht afstand tot mannen te bewaren echter nu liep ze bijna op de zoom van zijn lange gewaad.

'Ik vind dat vrouwen en mannen in het dagelijkse leven dichterbij elkaar moeten komen,' sprak Machan en liet hierbij haar hoofd voorzichtig iets naar achteren hellen als wilde ze ervoor zorgen, dat de klinkers op behoorlijke wijze uit haar mond rolden.

Bildad vermeed het te antwoorden, als enig commentaar schokschouderde hij lichtjes, op het moment achtte hij het raadzaam zich niet uit zijn tent te laten lokken immers Machan kon wel raden hoe mannen in het algemeen hierover dachten. Het bezit van meerdere vrouwen sprak nu eenmaal niet in hun voordeel.

'Je hoeft niets te zeggen, hoor,' sprak Machan minzaam, 'ik weet heus wel hoe je erover denkt, ik neem het je niet kwalijk, wel zou ik graag willen zien dat er verandering kwam.'

Bildad riep Tiur op om te wachten, zijn vriend had zich ongemerkt iets van de rechte weg verwijderd, de schreeuw van Bildad bracht hem tot stilstand.

Bildad probeerde even geen aandacht te schenken aan Machan, inwendig was hij wel gelukkig met deze onderbreking, eigenlijk en dat wilde hij bij zichzelf niet bekennen had hij het behoorlijk warm en ongemakkelijk gekregen, je kreeg bij de vragen toch veel te verduren, zeker en dat voelde Bildad haarscherp aan, dat Machan het niet zou vermijden belangrijke onderwerpen aan te snijden. 'Slaat je man je dan?' sprak Bildad heftig snuivend alsof hij blij was het initiatief naar zich toe te kunnen trekken, aan het gezicht van Tiur was te zien, dat hij nog juist een gedeelte van de vraag had opgevangen.

Samen met Bildad keek hij gespannen, maar ook op een manier waarbij zijn complexe karakter zo min mogelijk te uitdrukking leek te komen naar Machan, vaag en uitdrukkingloos, er was geen enkele reden hem te verdenken van diepliggende gecompliceerde gedachten over welk onderwerp een vrouw zou interesseren dan ook. 'Doe niet zo bespottelijk,' hikte Machan, lichtelijk gebogen vanwege een opkomende lachbui, 'bij ons net als bij jullie verdienen vrouwen het meeste respect wat je maar kunt bedenken, bij jullie word de bloedlijn overduidelijk bij de vrouw neergelegd, dat is waarin wij verschillen.'

Wat wil je dan veranderen, alles is dan toch in orde, of niet soms?', sprak Tiur die bij zichzelf wist, dat hij moeilijk met veranderingen kon omgaan, al was hij zich er terdege van bewust, dat zijn cultuur in de loop der tijden aan evolutie onderhevig was geweest, het leven was een kabbelende beek die niet snel droog viel.

'Er valt nog genoeg te veranderen, zeker we hebben rechten en plichten, maar in gesprek moeten we steeds opsommen welke onze rechten en plichten zijn terwijl een man slechts schamper zou lachen als hem over rechten of verplichtingen zou worden gesproken,' verklaarde Machan hijgend, de sluier belette haar in het spreken en gaf niets van haar emoties prijs terwijl ze nog kort vermeldde hoe vanzelfsprekend rechten voor mannen waren.

'Ik ervaar onrust bij me opkomen als je zo spreekt,' kauwend sprak Bildad de woorden uit alsof hij een smakelijk gerecht op het puntje van zijn tong wilde

schuiven.

'De manier waarop je dat zegt, maakt me soms verdrietig, het is niet spontaan,' merkte Machan op met iets van neerslachtigheid in haar stem, het uitgestrekte dorre landschap waarin ze zich nu bevonden droeg er niet toe bij om haar stemming snel te doen omslaan.

'Verdrietig is misschien niet het juiste woord,' hernam Machan met enige aarzeling, ze sprak wat moeilijker alsof er een scherfje in haar keel bevond, wat haar belette vrijuit te spreken, ze kuchte nadrukkelijk en vervolgde met enige aarzeling; 'veeleer ben ik verontwaardigd wanneer ik bij mezelf denk, dat jullie naar vrouwen toe gewoon politiek correcte uitspraken doen, maar soms denk ik dat het gewoon verbeelding is en dat ik me niet zo moet laten meeslepen door mijn emoties, tenslotte is dat ook niet beschaafd.'

De beide mannen keken elkaar veelbetekenend aan en knikten stom, Tiur haalde zijn schouders op, zoiets als beschaving vond je in de boekrollen terug, het dagelijkse leven was bepaald rauw, daar kon geen beschaafde onrust tegenop.

Tiur zette zich wederom aan het hoofd van het groepje, de kale vlakte strekte zich voor hen uit, in de verte waren de omtrekken van de stad reeds zichtbaar, Tiur wilde altijd het liefst de kale vlakte zo snel mogelijk achter zich laten, hij voelde zich onprettig, welhaast ontheemd, ook kwetsbaar, hij had altijd het idee dat wanneer je vanuit de beschutting van de stenen muur stapte je in een soort niemandsland terecht kwam, daar was je je leven niet zeker, nee dan maar zo snel mogelijk naar de tempel waar je een boekrol kon vasthouden, zeker en vertrouwd.

'Wat betekenen boekrollen voor je,' indringend sprak de stem van Machan, haar ogen stonden dof terwijl ze de woorden uitsprak alsof ze van tevoren al wist hoe moeilijk het zou zijn de woorden aan te moeten horen, die ze niet wilde horen.

Tiur hield een ogenblik zijn pas in, zijn ogen lichtten wat op als dacht hij aan iets wat hem dierbaar was en sprak met gedempte stem; 'op het moment van uitspreken doen de

woorden me goed, maar ik moet bekennen, dat het aanraken van de boekrol voor mij een grotere betekenis heeft, het ogenblik dat ik de boekrol tegen mijn arm laat rusten geeft me een heel speciaal gevoel.'

'Wat is dat dan voor een gevoel,' sprak Machan gehaast terwijl ze de opengevallen sluier met een snelle beweging weer op zijn plaats bevestigde.

'Dat gevoel kan ik niet onder woorden brengen,' sprak Tiur schuchter voor zich uit starend, 'we doen dat vrijwel nooit, maar met de boekrol in de arm geklemd voelen we ons in staat om te paraderen.'

'Jullie heffen de boekrol vaak hoog boven je hoofd,' interrumpeerde Bildad hij probeerde de aangekoekte stof van zijn gezicht te verwijderen, de achter gebleven zandkorrels vormden pijnlijke plekken op je wangen. 'Daar wil ik het niet over hebben,' sprak Tiur bits om vervolgens op licht vergoelijkte toon te vervolgen, dat men rekening moest houden op sommige momenten van geestelijke vervoering, dat kon je iemand niet kwalijk nemen.

'Jullie willen gewoon indruk maken,' enthousiast klonk de stem van Machan, die vooral vond dat de praktische kant van de zaak werd verwaarloosd.

Tiur schudde hevig met zijn hoofd, voor sommigen was dit wel de realiteit, als hij eerlijk was moest hij dat wel erkennen, maar die lichtvaardigheid die op de loer lag, een hoogmoed die alleen voor de val kon komen.

'Wat gaat mij die vrouw aan,' dacht Tiur verstoord, in gedachten liet hij haar naamloos zijn, ze is een vreemdelinge ware dat niet het geval ik zou terecht boos worden, maar nu besloot hij zuchtend restte hem niets anders dan een schouderophalend stilzwijgen.

'Ben je boos,' vroeg Machan met ingehouden stem onderwijl een vorsende blik werpend op Bildad, van hem verwachtte ze eerder commentaar dan van deze opbollende dikzak, wiens luiheid hem de ganse dag vooruitsnelde.

'In de stad heerst de boosheid,' sprak Tiur onverwacht vinnig, 'ik vraag met nog steeds af waarom je vandaag niet naar de overkant bent gegaan, je zieke zus verwacht je, er

was nog voldoende tijd om heen te gaan en terug te keren.' 'Ik hoef me jegens jou niet te verantwoorden over familieaangelegenheden,' antwoordde Machan stroef, ze wendde haar blik naar opzij, voor het moment onmachtig om de blikken van Tiur te weerstaan, voor alles moest ze geheim houden, dat ze deel had willen uitmaken van de onrust die op het moment in de stad rondwaarde als een spinsel tegen de eenzaamheid, tenslotte en misschien had ze hierin weinig medestanders, hetgeen haar niet in het minst bezwaarde, was onrust een zeker middel tegen verveling en eenzaamheid.

'Wanneer we in de stad aankomen wordt Tiur meestal wel schappelijker en makkelijker in de omgang, 'schuchterde Bildad, hij vond het vervelend te bedenken, dat Machan misschien licht geraakt zou zijn door de woorden van Tiur, ze was weliswaar een vreemdelinge, maar ook voor haar gold dat vrouwen niet in verlegenheid gebracht dienden te worden, hetgeen Bildad zijn overgevoeligheid deed beseffen, een harde frons op zijn voorhoofd was wat er overbleef om dit te verbergen.

Machan knikte vaag, haar sluier bedekte niet alleen haar gelaat ook haar gevoelens werden opgevangen in een goedkope rafelige doek.

Tiur schokschouderde onverschillig, goed beschouwd zou het hem weleens zwaar kunnen vallen de bevolking rekenschap te vragen over de vreemde vrouwen die ze hadden genomen, momenteel was de stadspoort nog een vage verschijning in de verte en kon hij zich nu verlustigen in een onverschillige houding, vooral nu hij wist dat anderen probeerden een verzoening tussen de twee volken tot stand te brengen, immers de vreemde vrouwen hadden ook veel goeds gebracht.

'Maak je je niet ongerust, ik bedoel, het kan toch zijn, dat velen de vreemde vrouwen niet alleen gedogen maar ook verwelkomen,' verwonderd nam Machan hem van terzijde op, hij moest zich toch zorgen maken!!

'Wat hadden wij anders kunnen doen.' gromde Bildad strijdlustig, 'zovelen van ons waren in de strijd gesneuveld, onze vrouwen genomen, als vanzelf moesten wij onze